

Sygn. akt VIII Ua 19/22

Sygn. akt VIII Uz 9/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 grudnia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił K. M. prawa do zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem z funduszu chorobowego za okres od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku i od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku oraz prawa do zasiłku opiekuńczego z funduszu chorobowego z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, za okres od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 26 lipca 2020 roku oraz zobowiązał K. M. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem z funduszu chorobowego od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku oraz zasiłku opiekuńczego z funduszu z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 26 lipca 2020 roku w łącznej kwocie 10.009,35 zł oraz do zapłaty odsetek.

Decyzją z dnia 30 listopada 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił K. M. prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 29 października 2020 roku do 5 listopada 2020 roku.

W uzasadnieniu wskazano, iż na druku ZUS Z-15A ubezpieczona wskazała, że ojciec dziecka jest osobą pracującą, podczas gdy z posiadanej przez organ rentowy dokumentacji wynika, że ojciec dziecka J. W. (1) zarejestrowany był jako osoba bezrobotna. Tym samym w okresie objętym decyzją okresem była osoba, która mogła zająć się dzieckiem.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie X U upr 103/21 na skutek odwołania K. M.: zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 listopada 2020 roku w ten sposób, że przyznał K. M. prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 29 października 2020 roku do 5 listopada 2020 roku (pkt 1); zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 10 grudnia 2020 roku w ten sposób, że: przyznał K. M. prawo do zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem z funduszu chorobowego za okres od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku i od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku oraz prawo do zasiłku opiekuńczego z funduszu chorobowego z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, za okres od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 29 czerwca 2020 roku (pkt 2a); uchylił obowiązek zwrotu pobranego zasiłku opiekuńczego z funduszu chorobowego za okres od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku i od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku oraz od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 29 czerwca 2020 roku w kwocie 8.214,57 zł (osiem tysięcy dwieście czternaście złotych i pięćdziesiąt siedem grosze) wraz z odsetkami (pkt 2b); oddalił odwołanie od decyzji z dnia 10 grudnia 2020 roku w pozostałym zakresie (pkt 3); zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł. na rzecz K. M. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt 4).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Wnioskodawczyni K. M. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik w firmie BIURO (...) G. T., gdzie jest zatrudniona od 22 lipca 2019 roku w pełnym wymiarze czasu pracy. U płatnika wnioskodawczyni zajmuje się sprawami kadrowymi. Wnioskodawczyni miała świadomość tego, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych weryfikuje świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Wnioskodawczyni posiada dwoje dzieci – S. W. ur. (...) i J. W. (1) ur. (...).

Ojcem dzieci jest J. W. (2). Wnioskodawczyni i J. W. (2) nie są małżeństwem.

Dzieci wnioskodawczyni chorowały w lutym 2020 roku – w okresie od 12 lutego 2020 roku do (...) syn J., a w okresie od 27 lutego 2020 roku do (...) syn S..

We wniosku na druku Z-15A z dnia 18 lutego 2020 roku (wpływ do ZUS w dniu 26 lutego 2020 roku) K. M. wniosła o zasiłek opiekuńczy z powodu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem (J. W. (1)) za okres od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku.

We wniosku zaznaczyła, że nie ma domownika, który może zapewnić opiekę dziecku w okresie, za który ubiega się o zasiłek opiekuńczy. Nie wypełniła rubryki dotyczącej danych drugiego rodzica dziecka.

We wniosku na druku Z-15A z dnia 13 marca 2020 roku (wpływ do ZUS w dniu 20 marca 2020 roku) K. M. wniosła o zasiłek opiekuńczy z powodu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem (S. W.) za okres od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku.

We wniosku zaznaczyła, że nie ma domownika, który może zapewnić opiekę dziecku w okresie, za który ubiega się o zasiłek opiekuńczy. W rubryce dotyczących danych drugiego rodzica dziecka wskazała J. W. (2). Zaznaczyła, że ojciec dziecka pracuje.

Wnioskodawczyni wystąpiła o wypłatę zasiłku opiekuńczego z powodu sprawowania opieki nad dzieckiem do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza – w związku z opieką nad synem J. W. (1) - za okresy od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 26 lipca 2020 roku.

W oświadczeniach o sprawowaniu opieki na dzieckiem do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły złożonym za okres od 13 kwietnia do 3 maja 2020 roku, od 4 maja do 24 maja 2020 roku, do 25 maja do 14 czerwca 2020 roku, od 15 czerwca do 28 czerwca 2020 roku wnioskodawczyni oświadczyła, że w okresie, za który ubiega się o zasiłek opiekuńczy, nie był drugiego rodzica/współmałżonka mogącego zapewnić opiekę dziecku.

W oświadczeniach do uzyskania dodatkowego zasiłku opiekuńczego za okres od 29 czerwca do 12 lipca 2020 roku (wypełnionym w dniu 29 czerwca 2020 roku) i za okres od 13 lipca do 26 lipca 2020 roku (wypełnionym w dniu 13 lipca 2020 roku) wnioskodawczyni oświadczyła, że w okresie, za który ubiega się o zasiłek opiekuńczy, nie był drugiego rodzica/współmałżonka mogącego zapewnić opiekę dziecku.

We wniosku na druku Z-15A z dnia 9 listopada 2020 roku K. M. wniosła o zasiłek opiekuńczy z powodu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem (J. W. (1)) za okres od 29 października 2020 roku do dnia 5 listopada 2020 roku.

We wniosku zaznaczyła, że nie ma domownika, który może zapewnić opiekę dziecku w okresie, za który ubiega się o zasiłek opiekuńczy. W rubryce dotyczących danych drugiego rodzica dziecka wskazała J. W. (2). Zaznaczyła, że ojciec dziecka pracuje.

Wnioskodawczyni i J. W. (2) mieszkają razem od października 2008 roku w mieszkaniu znajdującym się w Ł. przy ul. (...), stanowiącym własność J. W. (2). Mieszkanie ma blisko 50 m², obejmuje dwa pokoje, kuchnię, łazienkę i przedpokój.

Relacja wnioskodawczyni i J. W. (2) jest burzliwa. Między partnerami dochodzi do częstych kłótni, głównie w sprawach finansowych. J. W. (2) w trakcie trwania związku co jakiś czas wyprowadzał się z mieszkania.

J. W. (2) w 2020 roku pozostawał bez pracy. Od dnia 7 lutego 2020 roku pozostawał zarejestrowany jako osoba bezrobotna. Od stycznia 2021 roku J. W. (2) otworzył własną działalność gospodarczą.

Zaraz po S., z początkiem stycznia 2020 roku, J. W. (2) ponownie wyprowadził się z mieszkania. Zamieszkał u swojego przyjaciela M. P., zamieszkującego pod adresem (...) 246 w Ł.. U M. P. przebywał do 29 czerwca 2020 roku.

W okresie do stycznia do czerwca 2020 roku wnioskodawczyni i J. W. (2) mieli kontakt sporadyczny, ograniczony do przekazywania pieniędzy, kontaktowania się w sprawach dzieci. J. W. (2) przekazywał wnioskodawczyni kwoty świadczenia wychowawczego (tzw. 500 plus) łącznie w wysokości 1.000 zł miesięcznie i dodatkowo, w zależności do zgłaszanych potrzeb, kwoty w wysokości od 700 do 1.000 zł miesięcznie.

Wnioskodawczyni po tym, że otrzymywała pieniądze, sądziła, że J. W. (2) pracuje.

W dniu 30 czerwca 2020 roku J. W. (2) ponownie wspólnie zamieszkał z wnioskodawczynią i dziećmi. Od tego czasu prowadzili wspólne gospodarstwo domowe.

Od lipca 2020 roku J. W. (2) dokładał się do utrzymania domu. Wnioskodawczyni wiedziała wtedy, że partner nie pracuje. Utrzymywał on, że środki finansowe posiada od swoich rodziców.

W okresie od 29 października 2020 roku do dnia 5 listopada 2020 roku młodszy syn wnioskodawczyni J. miał nałożoną kwarantannę.

Syn wnioskodawczyni J. (wówczas 6-letni) uczęszczał do przedszkola. Kwarantanną została objęta cała grupa przedszkolna z uwagi na bezpośredni kontakt z osobą zakażoną (...)19. Wnioskodawczyni zdecydowała o odseparowaniu synów z obawy przed ich wzajemnym zarażeniem.

Syn J. został z wnioskodawczynią w mieszkaniu w Ł., przy ul. (...). J. W. (2) ze starszym synem S. przeprowadził się na okres kwarantanny do domu rodziców pod S., którzy przebywali w tym czasie w mieszkaniu w Ł.. Nieobecność S. w szkole została zgłoszona wychowawcy szkolnemu, który poprzez dziennik elektroniczny przesyłał prace domowe i zadania do wykonania przez dziecko

Wysokość zasiłku opiekuńczego za jeden dzień pobranego przez wnioskodawczynię w okresie od 29 czerwca 2020 roku do 26 lipca 2020 roku wyniosła 69,03 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt, zeznań wnioskodawczyni oraz świadków M. P. i J. W. (2).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że odwołanie od decyzji z dnia 10 grudnia 2020 roku zasługiwało na częściowe uwzględnienie, natomiast odwołanie od decyzji z dnia 30 listopada 2020 roku było uzasadnione w całości.

Sąd wskazał, że przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie była zasadność dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Decyzją z dnia 10 grudnia 2020 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem za okres od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku i od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku i prawa do zasiłku opiekuńczego z funduszu chorobowego z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, za okres od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 26 lipca 2020 roku oraz zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku opiekuńczego za wskazane okresy w łącznej kwocie 10.009,35 zł. Natomiast decyzją z dnia 30 listopada 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 29 października 2020 roku do 5 listopada 2020 roku. Obydwie decyzje zostały wydane z podobną argumentacją, to jest taką, że ojciec dzieci J. W. (2), jako osoba bezrobotna, mógł zapewnić opiekę nad dziećmi we wszystkich okresach opieki.

Podstawą rozstrzygnięcia organu rentowego w zakresie prawa do zasiłku opiekuńczego stała się regulacja zawarta w art. 32 i następnie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1133, ze zm.).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt. 1a i pkt. 2 ustawy zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad:

- dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat w przypadku nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2021 r. poz. 75), lub dziennego opiekuna sprawujących opiekę nad dzieckiem (ust. 1 pkt. 1a);

- chorym dzieckiem w wieku do ukończenia 14 lat (ust. 1 pkt. 2).

Zgodnie z art. 34 ustawy zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę dziecku lub choremu członkowi rodziny. Nie dotyczy to jednak opieki sprawowanej nad chorym dzieckiem w wieku do 2 lat.

Ustawa z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz. U. z 2021 roku, poz. 2095, ze zm.) w art. 4 ust. 1 w przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły do których uczęszcza dziecko, z powodu (...)19, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 645 i 1590) przyznała prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego.

Zgodnie z początkowym brzmieniem art. 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego przysługiwało przez okres nie dłuższy niż 14 dni. Kolejne zmiany dokonywane przez ustawodawcę wydłużyły okres, w którym przysługiwało prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego, do dnia 26 lipca 2020 roku.

W myśl ust. 2 art. 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku dodatkowy zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa i nie wlicza się do okresu, o którym mowa w art. 33 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Za okres pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego, zasiłek, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych (...), nie przysługuje

Zasady zwrotu świadczeń nienależnie pobranych określa art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 434, ze zm.).

Zgodnie z ust. 1 art. 84 osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W myśl ust. 2 art. 84 za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Sąd wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w przypadku obydwu zaskarżonych decyzji konsekwentnie podawał, że istniała możliwość sprawowania opieki nad dziećmi przez innego domownika – ojca dzieci J. W. (2) pozostającego w spornych okresach osobą bezrobotną. Argumentacja organu rentowego była zatem tożsama, natomiast odwołująca się w uzasadnieniu złożonych wskazywała na różne okoliczności faktyczne uzasadniające jej odwołanie.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że odwołująca się pozostaje w nieformalnym związku z J. W. (2), z którym prowadzi wspólne gospodarstwo domowe od 2008 roku. Mają oni dwójkę dzieci, urodzonych w latach 2012 i 2014. Starszy syn S. uczęszcza do szkoły, młodszy J. uczęszczał wtedy do przedszkola.

W zakresie okresów opieki objętych zaskarżoną decyzją z dnia 10 grudnia 2020 roku, to jest okresów sprawowania opieki nad chorym J. od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku i chorym S. od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku oraz okresów sprawowania opieki nad J. w związku z zamknięciem z powodu (...)19 przedszkola od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 26 lipca 2020 roku, należy wskazać, iż odwołująca się wskazywała, że w okresach tych ojciec dzieci nie pozostawał z nią we wspólnym gospodarstwie domowym.

Na podstawie zeznań wnioskodawczynie i zgłoszonych przez nią świadków Sąd ustalił, iż w związku wnioskodawczynie i jej partnera dochodziło do licznych kłótni głównie na tle finansowym, dochodziło przy tym do rozstań partnerów i powrotów. Twierdzenia wnioskodawczynie i jej partnera o rozstaniu w okresie od stycznia do czerwca 2020 roku potwierdziły spójne z zeznaniami wnioskodawczynie i J. W. (2) zeznania świadka M. P.. Z zeznań tych wynika, że w okresie od stycznia do 29 czerwca 2020 roku J. W. (2) nie mieszkał z wnioskodawczynią i dziećmi. Sytuacja pomiędzy partnerami w tym okresie była napięta, konfliktowa, ograniczona do przekazywania środków finansowych i kontaktów w sprawach dotyczących dzieci. Nadmienić należy, iż organ rentowy w postępowaniu nie przedstawił żadnych przeciwdowodów, które podważyłyby fakt braku wspólnego zamieszkiwania przez wnioskodawczynię i jej partnera we wskazanym okresie od stycznia do dnia 29 czerwca 2020 roku.

W toku postępowania ustalono także, że K. M. wypełniała wnioski dotyczące wypłaty świadczeń objętych decyzją z dnia 10 grudnia 2020 roku zgodnie z posiadaną wiedzą. Odwołująca się, co wykazała, pozostawała w trudnej relacji ze swoim partnerem – ojcem dzieci – nie mając realnej możliwości uzyskania informacji o tym, że jest bezrobotny – zwłaszcza, że mieszkał u przyjaciela i utwierdzał ją w przekonaniu, że pracuje. Wynika to z zeznań świadków i wnioskodawczynie, które Sąd uznał za spójne, logiczne i korelujące z pozostałym zgromadzonym materiałem dowodowym. Nie było powodu, dla którego należałoby odmówić złożonym zeznaniom waloru wiarygodności.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie definiuje pojęcia „wspólne gospodarstwo domowe”. Orzecznictwo sądów administracyjnych wypracowało stanowisko, iż na okoliczność wspólnego gospodarowania składają się różne elementy, jak ponoszenie kosztów i opłat za mieszkanie, opieka udzielana w chorobie, wykonywanie zwykłych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, dysponowanie wspólnym dochodem z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb życiowych. Wspólne zamieszkiwanie jest przy tym przesłanką uznania za rodzinę osób zamieszkujących ze sobą, jeżeli równocześnie z tym zamieszkiwaniem występuje element wspólnego gospodarowania. Polega ono na dzieleniu lokalu mieszkalnego w sposób pozwalający stwierdzić, że koncentruje się w nim aktywność życiowa osoby zamieszkującej. Wspólne gospodarowanie opiera się zaś na podziale zadań związanych z właściwym prowadzeniem gospodarstwa domowego (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2017 r. sygn. I OSK 1483/16, LEX nr 2240046). Zatem przez wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego należy rozumieć wspólne zamieszkiwanie określonych osób, ale i związane z tym wspólne zaspokajanie potrzeb życiowych, w tym wzajemną ścisłą współpracę w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, zaspokajanie potrzeb bytowych, oparte na pewnym konsensusie osób wspólnie zamieszkujących. Dodatkowo uzupełnione powinno być cechami stałości, które tego typu sytuację charakteryzują.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczynie wykazała brak obiektywnej możliwości sprawowania opieki przez innego członka rodziny – ojca dzieci z uwagi na brak wspólnego zamieszkiwania w okresie od stycznia do 29 czerwca 2020

roku. Powyższe uzasadnia zmianę decyzji z dnia 10 grudnia 2020 roku, ale tylko w takim zakresie w jakim odwołującej się odmówiono prawa do zasiłku opiekuńczego i zobowiązano ją do zwrotu tego świadczenia za okresy od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku, od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku, od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 29 czerwca 2020 roku.

Jak ustalono wnioskodawczyni i jej partner ponownie zamieszkali dnia 30 czerwca 2020 roku i od tego czasu bezsprzecznie prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. W związku z tymi ustaleniami należało uznać, że wnioskodawczyni nie miała prawa do zasiłku opiekuńczego z funduszu chorobowego z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 w związku z zamknięciem z powodu (...)19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, za okres od 30 czerwca 2020 roku do 26 lipca 2020 roku, a świadczenie pobrane za ten okres podlegało zwrotowi jako nienależnie pobrane. Należy wskazać, iż w drukach oświadczenia do uzyskania dodatkowego zasiłku opiekuńczego, złożonych przez odwołującą się za wskazany okres, znajduje się pouczenie, iż dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeśli nie ma drugiego rodzica/współmałżonka, który może zapewnić opiekę dziecku/ osobie niepełnosprawnej, jak również, iż w przypadku podania w oświadczeniu nieprawdziwych danych lub wprowadzenia w błąd podmiotu wypłacającego zasiłek, wypłacony zasiłek zostanie uznany za świadczenie pobrane nienależnie, które podlega zwrotowi. Tym samym spełniona została przesłanka zwrotu określona w art. 84 ust. 2 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Jak ustalono kwota zasiłku opiekuńczego pobranego przez wnioskodawczynię za okres od 30 czerwca do 12 lipca 2020 roku wyniosła 897,39 zł, a za okres od 13 lipca do 26 lipca 2020 roku kwotę 966,42 zł (informacja ZUS k. 86). Wskazana kwota podlega zwrotowi jako nienależnie pobrana.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 10 grudnia 2020 roku i przyznał odwołującej się prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 12 lutego 2020 roku do 14 lutego 2020 roku, od 27 lutego 2020 roku do 6 marca 2020 roku, od 12 marca 2020 roku do 8 kwietnia 2020 roku i od 13 kwietnia 2020 roku do 29 czerwca 2020 roku, uchylając obowiązek zwrotu świadczenia za ten okres. W pozostałym zakresie odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W zakresie okresu opieki objętego zaskarżoną decyzją z dnia 30 listopada 2020 roku, to jest okresu sprawowania opieki nad 6-letnim synem J. od 29 października 2020 roku do 5 listopada 2020 roku, należy wskazać, iż w okresie tym dziecko zostało skierowane na kwarantannę z uwagi na bezpośredni kontakt z osobą zakażoną (...)19. Kwarantanną z tego powodu została objęta cała grupa przedszkolna, do której należało dziecko. Jak wynika z zeznań odwołującej się z obawy przed ewentualnym wzajemnym zarażeniem, zapadła decyzja o odseparowaniu dzieci. Ojciec dzieci J. W. (2) ze starszym synem S. przeprowadził się na okres kwarantanny do domu rodziców.

Zdaniem Sądu, odmowa przyznania wnioskodawczyni prawa do zasiłku za sporny okres od 29 października 2020 roku do 5 listopada 2020 roku była nieuzasadniona. Poza ubezpieczoną nie było w spornym okresie innego domownika, który mógłby zapewnić dziecku należytą opiekę. Mając na uwadze nadzwyczajną sytuację – panującą pandemię i uzasadnioną obawę przed zakażeniem koronawirusem czasowe odseparowanie dzieci było w pełni zrozumiałe. Pozostanie przez J. W. (2) w domu z drugim dzieckiem oznaczałoby narażenie na zarażenie małoletniego dziecka, ale i ojca dzieci. Skorzystanie przez ubezpieczoną z prawa do zasiłku opiekuńczego było więc konieczne i uprawnione, ponieważ była ona w spornym okresie jedyną osobą mogącą zapewnić dziecku opiekę.

Dokonując ustaleń faktycznych w sprawie Sąd oparł się na złożonych do akt sprawy dokumentach powołanych w treści uzasadnienia, a także zeznaniach ubezpieczonej i świadek J. W. (3), które wzajemnie się pokrywały i uzupełniały. Organ rentowy nie podważył ich prawdziwości i wiarygodności.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 listopada 2020 roku i przyznał odwołującej się prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 29 października 2020 roku do 5 listopada 2020 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. zasądając obowiązek ich zwrotu od organu rentowego, jako strony przegrywającej na rzecz ubezpieczonej.

Art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Zgodnie z § 1¹ od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone, do dnia zapłaty. Zgodnie zaś z § 3 do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazane przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Wysokość kosztów sądowych, zasady zwrotu utraconego zarobku lub dochodu oraz kosztów stawiennictwa strony w sądzie, a także wynagrodzenie adwokata, radcy prawnego i rzecznika patentowego regulują odrębne przepisy (§ 4).

Na koszty poniesione przez wnioskodawczynię złożyły się wydatki związane z ustanowieniem pełnomocnika w dwóch połączonych sprawach. Stawki minimalne opłat za czynności radców prawnych określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 265). Stosownie do § 9 ust. 2 rozporządzenia stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Sądowi Rejonowemu znane są orzeczenia Sądów Apelacyjnych, w których uzasadnieniu wskazano, iż wynagrodzenie radcy prawnego w sprawie o zwrot nienależnie pobranych świadczeń kształtować się winno w zależności od wartości przedmiotu sporu, którą w rozpoznawanej sprawie jest kwota dochodzona przez ZUS tytułem zwrotu nienależnie pobranych świadczeń (tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 18 kwietnia 2013 r. sygn. III AUa 184/13, Legalis Numer 1410265, Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z dnia 28 grudnia 2017 r. sygn. III AUz 246/17, Legalis Numer 1720044). Przywołane orzeczenia zapadły jednak w sprawach, w których przedmiotem zaskarżonej decyzji był wyłącznie zwrot nienależnie pobranej emerytury i renty rodzinnej.

W przywołanym postanowieniu z dnia 28 grudnia 2017 roku Sąd Apelacyjny w Poznaniu wskazał, iż Sąd I instancji błędnie zastosował § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych przyznając odwołującej od organu rentowego sumę 180 zł. Sąd ten wskazał, iż sprawa o zwrot nienależnie pobranych świadczeń nie należy do kategorii spraw wymienionych w tym przepisie, bo strona ma już ustalone prawo do świadczenia, w tej sprawie było to prawo do renty rodzinnej, a ciążył na niej tylko obowiązek zwrotu tego świadczenia, które miała, w ocenie organu rentowego, niezasadnie pobrać. Z tego względu wynagrodzenie pełnomocnika strony, będącego radcą prawnym, kształtować się winno w zależności od wartości przedmiotu sporu, którą była kwota dochodzona przez ZUS tytułem zwrotu nienależnie pobranego świadczeń. Tożsame stanowisko zajęł Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w przywołanym wyroku z dnia 18 kwietnia 2013 roku wskazując, że sprawa o zwrot nienależnie pobranych świadczeń nie jest sprawą, o której mowa § 11 ust. 2 mającego zastosowanie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, bo strona ma już ustalone prawo do świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego, a ciąży na niej tylko obowiązek zwrotu świadczenia, które niezasadnie pobrała ze względu na przekroczenie górnej granicy przychodu.

Przedmiot spraw rozpoznawanych w niniejszym postępowaniu jest inny, gdyż przedmiotem decyzji z dnia 30 listopada 2020 roku było wyłącznie prawo do zasiłku opiekuńczego, a decyzji z dnia 10 grudnia 2020 roku prawo do zasiłku i obowiązek zwrotu nienależnie pobranego zasiłku opiekuńczego będący konsekwencją uznania, że ubezpieczona prawa do tego świadczenia nie posiadała. W sprawie z odwołania od decyzji z dnia 10 grudnia 2020 roku sporne było zatem to, czy odwołująca się w ogóle posiada prawo do zasiłku opiekuńczego. Nie była to zatem sprawa tego rodzaju, w jakich orzekł Sąd Apelacyjny w przywołanych orzeczeniach, gdzie prawo do świadczenia było już ustalone, a przedmiotem odwołania był tylko zwrot nienależnie pobranego świadczenia.

Nie sposób także pominąć, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. I UZ 102/12, przyjął, że w sprawie o zwrot przez ubezpieczonego nienależnego świadczenia stosuje się stawkę minimalną, taką jak w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego (opubl. OSNP 2013 nr 23-24, poz. 290, str. 1039, Legalis Numer 649040).

W rezultacie Sąd Rejonowy orzekając o kosztach zastępstwa procesowego przyznał stawkę minimalną w kwocie 180 zł ustaloną na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 265). Wynagrodzenie za dwie sprawy wyniosło łącznie 360 zł.

Powyższe orzeczenie zaskarżył pełnomocnik organu rentowego w zakresie pkt 2b w części w której Sąd uchylił obowiązek zwrotu zasiłku opiekuńczego w kwocie 8 214,57 zł z uwagi na podanie przez Sąd nieprawidłowej kwoty zasiłku opiekuńczego do zwrotu. W pozostałym zakresie pełnomocnik organu rentowego zgodził się z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie:

- prawa materialnego art.84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez zwolnienie wnioskodawczyni z obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego w kwocie 8 214,57 zł zamiast kwoty 8 076,51 zł.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie kwoty zasiłku opiekuńczego.

Powyższe orzeczenie zaskarżył pełnomocnik skarżącej w zakresie pkt 4 tj. co do kwoty 3 510 zł.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

- niewłaściwe niezastosowanie § 2 pkt. 5 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015. poz. 1800 ze zm.), gdyż sprawa dotyczy określonej kwoty - 10.009.35 zł. której zwrotu żądał organ rentowy od ubezpieczonej wraz z odsetkami, a nie ustalenia prawa do świadczenia - decyzja z dnia 10.12.2020 r., oraz odmowy wypłaty zasiłku opiekuńczego w określonej kwocie za okres od 29.10 - 5.11.2020 r. w wysokości 552.24 zł - decyzja z dnia 30.11.2020 r.. a nie ustalenia prawa do świadczenia.

- niewłaściwe zastosowanie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015. poz. 1800 ze zm.). który dotyczy ustalenia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a nie zwrotu świadczenia, które już zostało wypłacone - decyzja z dnia 10.12.2020 r. i odmowy wypłaty świadczenia -zasiłku opiekuńczego za okres od 29.10 - 5.11.2020 r. w wysokości 552,24 zł - decyzja z dnia 30.11.2020 r., a nie ustalenia prawa do takiego świadczenia.

- błędną wykładnię § 15 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.), gdyż stawka minimalna o której mowa w przepisie dotyczy stawek minimalnych z rozdziału 2-4. ale właściwych ze względu na przedmiot sprawy, którym w niniejszej sprawie jest zobowiązanie skarżącej do zwrotu wypłaconych już zasiłków i odmowy zapłaty zasiłku, a nie najniższej stawki minimalnej z możliwych w sprawie „ o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym”, a nie w sprawie o zwrot świadczeń w określonej wysokości wraz z odsetkami,

Pełnomocnik skarżącej wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa prawnego w wysokości 3510 zł oraz o zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego skarżącej w postępowaniu odwoławczym, według norm prawem przewidzianych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Wskazać należy ,że wyrok Sądu Rejonowego , co do merytorycznego rozstrzygnięcia , nie był kwestionowany przez strony , a jedyne zastrzeżenia pozwanego organu rentowego dotyczyły niewielkiej różnicy między kwotą wskazaną w punkcie 2b wyroku , a jego wyliczeniami. Wobec jednak , na etapie postępowania apelacyjnego, określenia przez organ rentowy ostatecznej kwoty zobowiązania skarżącej , której to kwoty nie zakwestionował pełnomocnik skarżącej , Sąd zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2b w ten sposób, że uchylił obowiązek zwrotu pobranego zasiłku opiekuńczego w kwocie 8 145,54 zł w miejsce kwoty 8 214,57 zł , o czym orzekł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Na uwzględnienie zasługiwało również zażalenie pełnomocnika skarżącej.

W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób podzielić argumentacji Sądu Rejonowego jakoby przedmiotem toczącego się postępowania było wyłącznie prawo K. M. do zasiłku opiekuńczego. Nie ulega bowiem wątpliwości ,że w sprawach ubezpieczeniowych zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji (vide postanowienie SN z dnia 11 czerwca 2013 roku w sprawie o sygn. akt II UK 74/13). Skoro zatem w treści decyzji z dnia 10 grudnia 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował nie tylko prawo K. M. do zasiłku chorobowego , ale również zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem z funduszu chorobowego w łącznej kwocie 10 009,35 zł oraz do zapłaty odsetek , to tym samym wskazana kwota stanowiła wartość przedmiotu sporu i powinna była zostać uwzględniona przez Sąd Rejonowy przy ustalaniu kosztów zastępstwa procesowego , oczywiście oprócz stawki przewidzianej w dla spraw o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego tj. o prawo do zasiłku opiekuńczego (w przedmiotowym postępowaniu było to po 180 zł za każdą z połączonych spraw).

Zważywszy zatem na wartość przedmiotu sporu oraz na stopień w jakim strona skarżąca wygrała sprawę , stosownie do treści art.98 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. w zw. z treścią rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 z późn. zm.) Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie zawarte w punkcie 4 wyroku w ten sposób, że zamiast kwoty 360 zł zasądził kwotę 2160 zł, oddalając dalej idące żądanie , o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz art.385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 3 sentencji wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. i § 10 ust 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 z późn. zm.)

Sędzia.

Z:odpis uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi ZUS z aktami ZUS.

Sędzia.